

ποροι Πορτογάλλοι και οί δουλέμποροι, οί τοσαύτας κατά τών δυστυχών αὐτόθι κατοίκων ποιοῦντες καταδρομάς. Τοῦ ἡμετέρου εἰρηνικοῦ ἱεραποστόλου πλησιάζοντος, αἱ γυναῖκες ἐκρύπτοντο ἐντρομοί εἰς τὰς καλύβας τών, οἱ δὲ μικροὶ μαῦροι περιδσεῖς κατελαμβάνοντο ὑπὸ ἀλθινῶν σπασμῶν.

Ὅταν ἡ συνοδία ἀφίκετο εἰς Ἅγιον Παῦλον τοῦ Λονδᾶ, ἡ θέα τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ κατέπληξε καὶ ἐνέπνευσε τρόπον εἰς τοὺς παρakoλouthoῦντας Ζαμπεσιανούς.

— Ἐνομιζαμεν, εἶπον, ὅτι ὁ κόσμος δὲν ἔχει ὄρια, ἀλλ' ὁ κόσμος αἰφνης δεικνύει ἡμῖν ὅτι ἐνταῦθα εἶναι τὸ τέρμα του, καὶ ὅτι πέραν δὲν ἐκτείνεται.

Ὁ Λιβιγιστῶν ἐπανελθὼν ἐκ τῆς ἐκδρομῆς ταύτης ἀβλαβῆς δὲν ἀνεπαύθη ἐπὶ πολὺ, ἀλλὰ τῇ 3 Νοεμβρίου 1855 ἐπεχείρησε νέα μέχρι τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ. Ἀναβὰς τὸν ποταμὸν Ζαμπέσιν ἐχαιρέτισε διὰ τοῦ ὀνόματος τῆς Βικτωρίας, ὡς τίμιος Ἄγγλος, τὸν μεγαλοπρεπῆ καταράκτην, ἐξ οὗ ὀρμάται ὁ ποταμὸς οὗτος, ὄντα κατὰ τὸ μέγεθος ἐνάμιλλον τοῦ Νιαγάρα. Ἐπεσκέφθη διαφόρους φυλάς ἀξίας σπουδῆς, ἐν οἷς τοὺς Βατοκά καὶ Βανουά, οἰκοῦντας τανῦν τὴν Μονομοσταπά, οἵτινες ἐδείχθησαν φιλοφρονέστεροι τῶν Βελονδᾶ ὀχ ἦττον καὶ ἐνταῦθα ἡ ἐμφάνισις τῶν Εὐρωπαίων ἐνέσπειρε μικρὸν τὸν τρόπον. Οἱ ἐγγώριοι οὔτοι, λέγει ὁ Λιβιγιστῶν, θέλοντες νὰ δεῖξωσι τὴν χαρὰν αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐμφάνισις ἡμῶν, ἐπιπτον κατὰ γῆς ὑπτιοὶ καὶ ἐκυλόντο πλήττοντες τοὺς μερῶς· ἐγὼ δὲ δι' ὄλης τῆς δυνάμεώς μου ἐφώναζον πρὸς αὐτούς: «ἠσυχάσατε, δὲν ἔχω ἀνάγκην τοιούτων πραγμάτων» ἀλλ' ἐκεῖνοι, νομιζόντες ὅτι δὲν εὕρισκον τὴν ὑποδοχὴν ἀρκοῦσαν, ἐξηκολούθουν κυλιόμενοι.

Ἐν τῇ φυλῇ ταύτῃ τῶν Βανουά, παρ' ἐλπίδα ἀπαντᾶτις πολιτεύμα ὑπὸ μορφὴν δημοκρατίας τιμαριωτικῆς. Εἴθισται δὲ παρ' αὐτοῖς ὁ ἐκλεγόμενος ἀρχηγὸς πρὶν ἢ ἀποδεχθῆ τὴν ἀπονεμομένην ὑπερτάτην ἀρχὴν ν' ἀποποιῆται αὐτὴν, λέγων ὅτι εἶναι ἀνάξιος, ἄπειρος, ἀνίκανος νὰ καταλάβῃ τόσον ὑψηλὴν θέσιν. Φαίνεται ὅτι ἡ πολιτικὴ κωμῶδία δὲν ἔχει τὴν σκηνὴν αὐτῆς μόνον ἐν Εὐρώπῃ!

Ὁ Λιβιγιστῶν πρὸς πάντας τοὺς ἀνθρώπους οἰαζόηποτε φυλῆς καὶ χρώματος ἐφέρετο τιμίως, δικαίως καὶ εὐπροσηγόριως. Οἱ ἐγγώριοι Μακολοὶς ἀπένεμον αὐτῷ λατρείαν, δεικνύοντες πίστιν καὶ ἀφοσίωσιν ἀπεριόριστον· διὸ καὶ ὑπὸ μεγάλης κατελήφθησαν λύπης ὁπότεν ὁ Λιβιγιστῶν, ἀφικόμενος εἰς τὰ παράλια τοῦ Ὠκεανοῦ, εἶπεν ὅτι πρόκειται ἤδη ν' ἀποχωρισθῆ αὐτῶν. Ἐρρίφθησαν εἰς τοὺς πόδας του καὶ παρεκάλεσαν νὰ μεταφέρῃ αὐτοὺς εἰς τὴν πατρίδα του· ἀλλὰ δὲν συνήνεσε φοβούμενος ὅτι δὲν θά

δυνηθῶσι ν' ἀνθῆξωσι εἰς τὸ ὑγρὸν κλίμα τῆς Ἀγγλίας. Κατ' ἐξαιρέσιν παρέλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἓνα τῶν Ζαμπεσιανῶν, τὸν ῥωμαλιώτερον· ἀλλ' ἡ εὐνοια αὐτῆ ἀπέβη ὀλεθρία εἰς τὸν δυστυχῆ ἐκεῖνον μαῦρον· διότι ἐπιβίβασθεις εἰς τὸ πλοῖον, κατελήφθη ὑπὸ τοιούτου φόβου ἐκ τῆς θέας τῆς θαλάσσης, ὥστε κατέστη μανιακὸς καὶ ἐν τινι τῶν παροξυσμῶν τοῦ πάθους του ἐρρίφθη εἰς τὴν θάλασσαν.

Ὁ Λιβιγιστῶν ἐπανακάμφας εἰς Ἀγγλίαν ἔτυχεν ἐνθουσιώδους ὑποδοχῆς. Ἀναχωρήσας ἄγνωστος ἐπανῆλθεν ἔχων φήμην εὐρωπαϊκὴν. Κατὰ τὸ μακρὸν διάστημα τῆς ἀπουσίας του ἀπέμαθε τὰ ἦθη καὶ τὴν γλῶσσαν τῆς πατρίδος του. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἐπεδόθη συντόμως εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Ἀγγλικῆς καὶ ἐδημοσίευσεν ἐν βιβλίῳ τὰ κατὰ τὴν περιοδείαν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1840-1856 εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Κεντρικῆς Ἀφρικῆς. Ὁ Λιβιγιστῶν δὲν εἶναι συγγραφεὺς, ἀλλ' ἡ εἰλικρινὴς καὶ ἀψευδὴς ἀφήγησις, ἡ ἀληθινὴ καὶ ἀπέριττος παράστασις τῶν πραγμάτων ἀντικατέστησε παρ' αὐτῷ τὸ ὕψος καὶ τοὺς καλλωπισμοὺς τοῦ λόγου.

Τὴν ἀξιοθαύμαστον ἐκδρομὴν εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀφρικὴν ἔσπευσεν ἡ ἐπιτυχία· διότι ὁ Λιβιγιστῶν ἐνεφορεῖτο ὑπὸ καρτερίας καὶ θάρρους πρὸς πᾶσαν δοκιμασίαν· διὰ τῆς εὐσταθείας τοῦ ἥθους ἐπεβάλλετο εἰς τοὺς ἐγγωρίους, διὰ τῆς τιμιότητος δὲ καὶ μετριότητος κατεπράυνε τὴν δυσπιστίαν αὐτῶν καὶ προσεῖλκυε τὰς συμπαθείας. Ὁ ἀνὴρ οὕτως ἐξ ἴσου ὑπηρετήσε τὸν πολιτισμὸν καὶ τὴν ἐπιστήμην καὶ κατέστησεν αὐθις σεβαστὸν τὸ Εὐρωπαϊκὸν ὄνομα εἰς τοὺς ἰθαγενεῖς τῆς Ἀμερικῆς, μειώσας κατὰ πολὺ τὸν τρόπον καὶ τὸ μῖσος ὅπερ τὸ ὄνομα τοῦτο διήγειρεν αὐτοῖς. Ἐσπειρεν εἰς τοὺς κόλπους ἀγροίκων φυλῶν σπέρματα προόδου, ἅτινα δὲν θά βραδύνωσι νὰ καρποφορήσωσιν. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐτίμησεν ἐν τῇ εὐρυτέρᾳ καὶ φιλοσοφικωτέρᾳ ἐννοίᾳ τὸ σεμνὸν ἀξίωμα τοῦ ἱεραποστόλου.

*Ἐπταὶ τὸ τέλος.

Α ΜΗΝΙΑΡΑΚΗΣ.

Η ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΙΝΔΟΙΣ ΘΘΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ συγγράμματος τοῦ κ. Paul Janet ἐπιγραφομένου «Ἡ ἱστορία τῆς πολιτικῆς ἐπιστήμης σχετιζομένης πρὸς τὴν ἠθικὴν».

Συνέχεια καὶ τέλος· (δὲ σελ. 357).

Ἐὰν ὁ Βραχμανισμὸς ὡς θεμελιώδες δόγμα ἔχῃ τὴν ἀνισότητά τῶν τάξεων, ὁ Βουδδισμὸς ἀπ' ἐναντίας στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, καὶ εἰ μὴ προσέθετο ὡς σκοπὸν, τοῦλάχιστον ἔσχεν ὡς συνέπειαν τὴν κατάρτησιν τῶν κάστων καὶ τῆς θεοκρατίας.

Ἄλλ' ὅμως δέον ἐνταῦθα νὰ προσυλαχθῶμεν μὴ περιπέσωμεν εἰς τινὰ ὑπεροβολὴν. Ὁ Εὐγέ-

νεις Βουρνούφιος ὀρθῶς παρετήρησεν, ὅτι Κακιαμύνης, ὁ ἅγιος θεμελιωτὴς τῆς Βουδδικῆς θρησκείας, δὲν διανοήθη νὰ προσβάλλῃ τὴν πολιτικὴν τῶν κάστεων σύστασιν. Καθ' ἅπερ ὁ Ἰησοῦς, οὕτω καὶ ὁ Βούδδας ἄλλο τι δὲν διανοήθη εἰμὴ ἠθικὴν τινα μεταρρυθμισιν. Εἰς τὰ ἀρχαιότατα Συνναξάρια, εἰς τὰς κανονικὰς Βίβλους τοῦ Βουδδισμού, αἵτινες ἐπαναλαμβάνουσι τὰ πρῶτα κηρύγματα τοῦ Κακιαμύνου οὐδεμίαν ἀπαντᾷ ἀντιρρήσιν κατὰ τῶν κάστεων· τὸναντίον δὲ φαίνεται ὅτι τὰς θεωρεῖ ὡς τι κοινῶς παραδεδεγμένον, ὅπερ οὐδόλως σκοπεῖ νὰ τροπολογήσῃ· ἀλλ' ἐὰν δὲν προκηρύττῃ τὴν κοινωνικὴν ἰσότητά, προκηρύττει ὅμως τὴν θάσιν ταύτης τὴν θρησκευτικὴν.

Κατὰ τὴν Βραχμανικὴν διδασκαλίαν, ἡ ἐπιστήμη, ἡ εὐλάβεια, ἡ σωτηρία τρόπον τινὰ ἐπεφυλάττοντο εἰς μόνον τὸν Βραχμᾶνον, αἱ δ' ἄλλαι τάξεις περιορίζοντο εἰς τὰ ἐξωτερικὰ ἔργα καὶ δὲν ἐλάμβανον τὴν θρησκευτικὴν τροφήν εἰμὴ διὰ τῶν Βραχμάνων. Τοῦναντίον δὲ ὁ Κακιαμύνης προσκαλεῖ τοὺς ἀνθρώπους πασῶν τῶν κλάσεων ν' ἀπολεύσωσι τοῦ ἀσκητικοῦ βίου. Βραχμᾶνοι, πένητες καὶ ἀμαθεῖς, ἐργάται, ἔμποροι, δούλοι, πάντες προσεκαλοῦντο ὑπ' αὐτοῦ ἵνα γείνωσι Βουδδαι, ἤτοι σοφοί, καὶ νὰ συμμετάσχωσι τῶν εἰς τὸν ἀσκητικὸν βίον ἐπηγεγμένων ἀγαθῶν. Οἱ φιλόσοφοι Καπίλας καὶ Πανταδιάλης εἶχον ἤδη ἐπιληφθῆ τὸ ἔργον τούτου, προσβάλλοντες ὡς ἀνωφελῆ τὰ ὑπὸ τῶν Βέδων παραγγελλόμενα ἐξωτερικὰ ἔργα, καὶ εἰς ταῦτα ἀντικαθιστῶντες τὴν τελευταίαν τοῦ προσωπικοῦ ἀσκητισμοῦ. Ὁ Καπίλας εἶχε καταστήσει, ἂν ὄχι ἐν πράγματι, τοῦλάχιστον ἐν ἀρχῇ ἐφικτὸν τοῖς πᾶσι τὸν τίτλον τοῦ ἀσκητοῦ, ὅστις τέως ἦν τὸ συμπλήρωμα καὶ ἡ σχεδὸν ἀποκλειστικὴ προνομία τοῦ βίου τοῦ Βραχμάνου. Ὁ Κακίας προσέβη καὶ προσωτέρω· ἀνέθηκεν εἰς μονήρεις τινὰς φιλοσόφους τὴν διοργάνωσιν μοναχικοῦ τάγματος. Προσεκάλεσεν ἅπαντας ἀδιακρίτως τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ἰσότητά τοῦ μοναχικοῦ βίου διὰ τῆς ὡραίας ταύτης προσφωνήσεως· «Ὁ νόμος μου εἶναι νόμος τῆς χάριτος πρὸς ἅπαντας· τί δὲ εἶναι νόμος τῆς χάριτος πρὸς ἅπαντας; εἶναι ὁ νόμος καθ' ὃν ἄθλιοι ἐπαίται γίνονται μοναχοί».

Αἱ ἀρχαὶ αὗται, καίπερ μὴ ἀπευθυνόμεναι ἀμέσως κατὰ τοῦ συστήματος τῶν κάστεων, οὐχ ἤττον ὅμως τὸ ἐκλόνιζον. Ἀφ' ἐνὸς μὲν δι' αὐτῶν ἀνεγνωρίζετο ἰσότης τις, τοῦλάχιστον ἡ πνευματικὴ, μετὰ τῶν διαφόρων κάσεων, μετὰ τίνος μάλιστα ἰδιαιτέρας συμπαθείας πρὸς τὰς ὑποδεστέρας· διότι ἐν τινι Βουδδικῷ συναξαρίῳ θεὸς τις σκοπῶν νὰ γένη μοναχὸς ἐκφωνεῖ τὸν λόγον τοῦτον· «Θέλω νὰ γένω μοναχὸς καὶ νὰ ἐνασκῶ τὴν θεῖαν διδασκαλίαν, ἀλλ' εἶναι δύσκολον νὰ ἐναγκασθῆ τις τὸν μοναχικόν

βίον, ἐὰν ἀναγεννᾶται ἐν ὑψηλῇ καὶ λαμπρῇ οἰκογενεῖα· τὸναντίον δὲ τοῦτο εἶναι εὐκολον, ὅταν ἔλκη τὸ γένος ἐκ πτωχῶν καὶ ἀσῆμων». Ἀφ' ἐτέρου δὲ αἱ ἀρχαὶ αὗται κατέστρεφον τὴν τάξιν τῶν Βραχμάνων, διότι κατ' αὐτὰς τὸ μοναχικὸν σχῆμα καὶ ἡ εὐλάβεια δὲν εἶναι προνομία τοῦ γένους, ἀλλὰ δικαίωμα τῆς ἀρετῆς, τῆς παιδείας καὶ τῆς ἀξίας. Τὸ ἰσρατικὸν σῶμα δὲν ἦτο πλέον κληρονομικὸν καὶ ἀριστοκρατικόν, ἀλλ' ἄγαμον, στρατολογούμενον ἐξ ἀπασῶν τῶν κοινωνικῶν τάξεων. Ὅθεν τὸ πρῶτον κατὰ τῆς τῶν Βραχμάνων κάστεως ἀπευθύνονται αἱ ἀρχαιόταται τοῦ Βουδδισμού ἀντιρρήσεις. «Μεταξὺ Βραχμάνου καὶ ἀνθρώπου ἄλλης κάστεως, λέγει ἀρχαῖον συναξάριον, δὲν ὑφίσταται ἡ διαφορὰ ἐκείνη ἢ μετὰ τὸ τοῦ λίθου καὶ τοῦ χρυσοῦ, μετὰ τὸ τοῦ σκότους καὶ τοῦ φωτός ἐνυπάρχουσα. Καὶ τῶντι ὁ Βραχμᾶνος οὔτε ἐκ τοῦ αἵθερος ἐξῆλθεν, οὔτε ἐκ τοῦ ἀνέμου· οὐδὲ τὴν γῆν διέσχισεν, ἵνα προβῆ εἰς φῶς. Ἀλλ' ἐγεννήθη ἐκ γυναικείας νηδύος ὡς ὁ ποταπὸς ἄνθρωπος. Παῦ βλέπεις λαίπῳ τὴν αἰτίαν τῆς εὐγενείας τοῦ μὲν, καὶ τῆς ἀγενείας τοῦ δέ; Αὐτὸς οὗτος ὁ Βραχμᾶνος ὅταν ἀποθάνῃ ἐγκαταλείπεται ὡς τι εὐτελες καὶ ἀκάρητον· ὑπόκειται εἰς τοὺς αὐτοὺς νόμους εἰς οὓς καὶ οἱ τῶν ἄλλων κάσεων. Ποῦ εἶναι λοιπὸν ἡ διαφορὰ;»

Τὸ αὐτὸ αἰσθημα τῆς ἰσότητος ἐκδηλοῦται καὶ ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐκφωνηθέντι ὑπὸ τοῦ Ἀκόα, τοῦ μεγίστου βασιλέως τοῦ Βουδδισμού, ὅστις ἐχρημάτισεν οὕτως εἰπεῖν ἄλλος Κωνσταντίνος. . . . «Ἐκεῖνος εἶναι σοφὸς, λέγει, ὅστις δὲν βλέπει διαφορὰν μετὰ τῶν σωμάτων τοῦ ἡγεμόνος καὶ τοῦ δούλου. . . Μόνα τὰ κοσμήματα καὶ ὁ καλλωπισμὸς ἀποτελοῦσι τὴν ὑπεροχὴν τοῦ ἐνὸς ἐπὶ τοῦ ἄλλου σώματος. Ἀλλὰ τὸ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ οὐσιῶδες εἶναι τὸ δυνάμενον νὰ εὐρεθῆ καὶ ἐν εὐτελεῖ σώματι, ὅπερ οἱ σοφοὶ ὀφείλουσι ν' ἀσπάζονται καὶ νὰ τιμῶσι». Μνημονεύσωμεν προσέτι καὶ τὸ θελκτικὸν τοῦτο συναξάριον· «Ἡμέραν τινὰ Ἀνάνδης, ὁ ὑπέρτης τοῦ Κακιαμύνη, συναντήσας νεάνιδα ἐκ τῆς φυλῆς τῶν Χανδάλων ἀντλοῦσαν ὕδωρ, ζητεῖ παρ' αὐτῆς νὰ πῖν. Ἀλλ' ἡ νεάνις, φοβηθεῖσα μὴ μιάνη αὐτὸν διὰ τοῦ συγχρωτισμοῦ τῆς, τὸν εἰδοποιεῖ ὅτι ἐγεννήθη ἐν τῇ κάστει τῶν Ματάγγων καὶ ὅτι δὲν εἶναι θεμιτὸν αὐτῇ νὰ πλησιάσῃ εἰς μοναχόν.—Δὲν σ' ἐρωτῶ, ἀδελφὴ μου, οὔτε περὶ τῆς κάστεως οὔτε περὶ τῆς οἰκογενείας σου, ἀλλὰ σοῦ ζητῶ ὕδωρ, ἂν δύναται νὰ μοι δώσῃς ἐξ αὐτοῦ.—Ἡ νεάνις συνέλαβεν ἔρωτα πρὸς τὸν Ἀνάνδαν, κατόπιν δὲ ἀσπασθεῖσα τὸ θρησκευμα τοῦ Βούδδα, ἐγένετο μοναχὴ».

Ὁ φαιότερον ὁ Βουδδισμὸς διεκνήχθη συστηματικῶς κατὰ τῆς συστάσεως τῶν κάσεων, μνημονεύεται δὲ πραγματεία τις ἐριστικὴ, τὸ Βαδικκοῦχι, συγγραφεῖσα ἐν ἐποχῇ ἀγνώστῳ, ἀλλ

ἀρχαία, ὑπό τινος μοναχοῦ Βουδδισοῦ, κατὰ τῆς θεσμοθεσίας τῶν κάστεων. Αἱ ἀντιρρήσεις τοῦ Βουδδισμοῦ εἰσι διτταί· αἱ μὲν παραλαμβάνονται ἐκ τῶν σεβαστωτέρων βίβλων αὐτῶν τῶν Βραχμάνων, αἱ δὲ στηρίζονται ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς φυσικῆς ἰσότητος πάντων τῶν ἀνθρώπων. Ὁ συγγραφεὺς δεικνύει διὰ μαρτυριῶν ἀναφερομένων ἐκ τῶν Βέδων, τοῦ Μανοῦ καὶ τοῦ Μαχαβαράτα, ὅτι ἡ ἰδιότης τοῦ Βραχμάνου δὲν εἶναι συμφυῆς οὔτε μετὰ τῆς ἐν ἡμῖν ζωῆς ἀρχῆς οὔτε μετὰ τοῦ σώματος ἐν ᾧ ἐδρεύει ἡ ἀρχὴ αὐτή, καὶ ὅτι οὔτε ἐκ τῆς γεννήσεως πηγάζει οὔτε ἐκ τῆς ἐπιστήμης, οὔτε ἐκ τῶν ἱεροτελεστιῶν, οὔτε ἐκ τῆς τηρήσεως τῶν ἠθικῶν καθηκόντων, οὔτε ἐκ τῆς γνώσεως τῶν Βέδων. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἰδιότης αὕτη οὔτε συμφυῆς εἶναι, οὔτε ἐπίκτητος, ἄρα δὲν ὑπάρχει ἢ μᾶλλον ἅπαντες δύναται νὰ γένωσι κάτοχοι αὐτῆς· διότι, κατὰ τὸν συγγραφέα, ἡ ἰδιότης τοῦ Βραχμάνου εἶναι κατὰστασις καθαρότητος ἐχούσης τὴν ἐκθαμβοῦσαν λευκότητα τοῦ ἄνθους τῆς Ἰάσμη. Ἐπιμένει δ' ἐξελέγχων τὸ παράλογον τοῦ νόμου τοῦ ἀπαγορεύοντος εἰς τὸν Σούδραν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προσέλθῃ εἰς τὸν μοναχικὸν βίον, διότι δῆθεν προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι νὰ δουλεύῃ τοῖς Βραχμάνοις. Τέλος δὲ τὰ φιλοσοφικὰ αὐτοῦ ἐπιχειρήματα ἀπευθύνονται κυρίως κατὰ τοῦ μύθου τοῦ παριστάοντος τὰς τέσσαρας κᾶστεις διαδοχικῶς ἐξερχομένας ἐκ τῶν τεσσάρων μελῶν τοῦ σώματος τοῦ Βράμα, ἐκ τῆς κεφαλῆς, τῶν βραχιόνων, τῆς γαστρὸς καὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. (Τὸ Kudumbava καὶ τὸ Panava, ὀνόματα δένδρων), λέγει, φέρουσι καρποὺς ἐκφυομένους ἐκ τῶν κλάδων τοῦ καυλοῦ, τῶν διαρθρώσεων καὶ τῶν ῥιζῶν· καὶ ὅμως οἱ καρποὶ οὗτοι δὲν διαστέλλονται ἀλλήλων, οὐδὲ δύναται τις νὰ εἶπῃ ὁ μὲν τῶν καρπῶν τούτων εἶναι ὁ Βραχμᾶνος, ὁ δὲ ὁ πολεμιστὴς, ὁ δὲ ὁ γεωργός, ὁ δὲ ὁ δούλος· διότι ἅπαντες εἰσὶν ἐκ τοῦ αὐτοῦ δένδρου. Δὲν εἶναι λοιπὸν τέσσαρες τάξεις, ἀλλὰ μία μόνη.

Παρατηροῦμεν ὅτι ἡ Ἀνατολὴ διὰ τινος ἐσωτερικῆς καὶ ὄλως αὐθορμήτου ἐργασίας, ἔφθασεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, ἢ τοῦλάχιστον τῆς θρησκευτικῆς. Διὰ μόνης τῆς συστάσεως τοῦ ἀγάμου βίου τῆς ἱερατικῆς τάξεως, οἱ Βραχμᾶνοι ἀπώλεσαν τὰς κληρονομικὰς αὐτῶν προνομίας· ἡ σωτηρία κατέστη ἀναγκαιῶς προσιτὴ τοῖς πᾶσι, διότι ἡ ἱερατικὴ τάξις δὲν ἠδύνατο νὰ στρατολογῆται αὕτη ἀφ' ἑαυτῆς κληρονομικῶς. Ὅθεν ἐνῶ ἐν τῇ Ἐσπερίᾳ ἡ ἀγάμια κατέστη τὸ ἰσχυρότερον ὄπλον τῆς Ἐκκλησίας ὅπως διαζευχθῆ τῆς πολιτικῆς κοινωνίας καὶ σχηματισθῆ σῶμα ἀνεξάρτητον, ὑπέρτερον τῶν μεθορίων καὶ τῶν νόμων, ἀπ' ἐναντίας ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐγένετο μέσον ἀπελευθερώσεως, ἀνοίγον εἰς ἅπαντας τὸ τῆς ἱερωσύνης στάδιον. Καὶ μὲν καταστρέφων ὁ Βουδδισμὸς τὴν τάξιν τῶν

ἱερέων δὲν συγκατέστρεψε καὶ τὰς ἄλλας· ἀλλ' ἱκανὸν ἤδη ἐτελέσθη κατόρθωμα διὰ τῆς καταργήσεως τῆς θεοκρατίας καὶ διὰ τῆς θρησκευτικῆς ἀπελευθερώσεως τῶν πτωχῶν καὶ καταδυναστευομένων.

Οὐχὶ δὲ μόνον ἕνεκα τῆς ἀρχῆς τῆς θρησκευτικῆς ἰσότητος ὁ Βουδδισμὸς ἐγένετο πρόοδος καὶ τελειοποιήσις τοῦ Βραχμанизμοῦ, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἐξαισίας ἀναπτύξεως ἦν παρέσχεν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς φιλάνθρωπίας, τῆς ἀδελφότητος, αἵτινες ἐμπεριείχοντο μὲν ἤδη ἐν δυνάμει τοῖς νόμοις τοῦ Μανοῦ, ἀλλ' ἀποτόμως κατεστέλλοντο διὰ τῆς ἀπεχθοῦς ἀρχῆς τῶν κάστεων. Καθάπερ ὁ Χριστιανισμὸς μετεμόρφωσε τὸν Μωσαϊσμὸν ἀποβαλὼν πᾶν εἶ τι εἶχεν ὑπαγορεύσει ἡ ἀρχαία ὀμότης, καὶ ἀναπτύξας τὰ εὐγενέστερα σοιχεῖα ἐκείνης τῆς ἠθικῆς, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς ἀναπτύσσει, ἀποκαθαίρει, ἐξευγενίζει, ἀπαλύνει τὴν ἠθικὴν τοῦ Βραχμанизμοῦ. Καθάπερ ὁ Χριστιανισμὸς οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς εἶναι διδασκαλία παρακλήσεως. «Ὅσις ζητεῖ καταφύγιον εἰς τὸν Βούδδαν, ἐκεῖνος γινώσκει τὸ ἀσφαλέστερον ἄσυλον, ἐκεῖσε δ' ἀφικόμενος ἀπαλλάττεται πάσης ὀδύνης». Οὕτω καὶ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς λέγει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ· «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πέφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς». Ὁ Βουδδισμὸς εἶναι διδασκαλία ταπεινοφοροσύνης. «Τὰ ἐν τῷ βίῳ ἀγαθὰ ὑμῶν ἔργα, ὦ μοναχοί, λέγει ὁ Βούδδας, ἀποκρύπτετε, τὰς δὲ ἀμαρτίας ὑμῶν ἀποκαλύπτετε». Οὕτω καὶ τὸ Εὐαγγέλιον· «Ὅταν νηστεύητε, μὴ γίνεσθε, ὥσπερ οἱ ὑποκριταί, σκυθρωποί... Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι». Ἐτι δὲ ὁ Βουδδισμὸς διδάσκει τὴν σωφροσύνην, τὴν ἀγάπην, τὴν εὐσέβειαν, τὴν συγχώρησιν τῶν ἀδικιῶν, καθάπερ τοῦτο ἀποδεικνύουσι πλεῖστα ὅσα συναξάρια· ἐκ τούτων δὲ ἐκλέγομεν τινὰ, ὧν τὸ ποιητικὸν κάλλος ἰσοφαρίζει πρὸς τὸ ἠθικόν.

Ἴδου, π.χ., ἡ παραβολὴ ἐν ᾗ τὸ πνεῦμα τῆς πραότητος καὶ τῆς ἀγάπης ἐκφράζεται λυρικώτατα καὶ ἐμφαντικώτατα. Ἐμπορὸς τις Πούρνας τοῦνομα ἔρχεται νὰ συμβουλευθῆ τὸν Βούδδαν περὶ τῆς ὁδοιπορίας ἣν προτίθεται νὰ διανύσῃ εἰς χώραν κατοικουμένην ὑπὸ βαρβάρων καὶ ἀνημέρων ἀνθρώπων. «Εἰσὶ, λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ θεὸς, ἀνθρωποὶ παράφοροι, σκλήροί, ὀργίλοι, μανιακοί, αὐθάδεις. Ἐὰν σοὶ ἀποτείνωσι κατὰ πρόσωπον λόγους ἀποτόμους καὶ θανατούς, ἐὰν παροργισθῶς ἐναντίον σου, τί θὰ νομίσης περὶ αὐτῶν;— Ἐὰν μοὶ ἀποτείνωσι κατὰ πρόσωπον λόγους αἰσχροῦς, θανατούς, ἀποτόμους, ἰδού τί θὰ νομίσης· ὅτι εἰσὶ θεσθαίως ἀνθρωποὶ ἀγαθοί, διότι μοὶ ἀποτείνουσι κατὰ πρόσωπον λόγους αἰσχροῦς, ἀλλ' οὔτε διὰ τῆς χειρὸς, οὔτε διὰ λιθοβολήματος μὲ πλήττουσιν.— Ἀλλ' ἐὰν διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ λιθοβολήματος σὲ πλήτ-

ζῶσι, τί θά νομίσης; — Θά ὑπολάβω ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι, διότι μὲ πλήττουσι διὰ τῆς χειρὸς καὶ διὰ λιθοβολήματος, ἀλλ' οὐχὶ διὰ τῆς βράβδου, οὐδὲ διὰ τοῦ ξίφους. — Ἄλλ' ἐάν σὲ πλήξωσι διὰ τῆς βράβδου ἢ διὰ τοῦ ξίφους, τί θά νομίσης; — Ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι, διότι μὲ πλήττουσι διὰ τῆς βράβδου καὶ τοῦ ξίφους, ἀλλὰ δὲν μὲ ἀποκτείνουσιν. — Ἄλλ' ἐάν σὲ ἀποκτείνωσι, τί θά νομίσης περὶ τούτου; — Ὅτι εἰσὶν ἄνθρωποι ἀγαθοὶ καὶ πρᾶοι, διότι μὲ ἀπαλλάττουσι διὰ βραχέιας ὀδύνης τοῦ σώματος τούτου, τοῦ ἐμπεπλησμένου ῥύπου καὶ ἀκαθαρσίας. — Ἔστω, ἔστω, Πύρρα, λέγει ὁ Βούδδας, δύνασαι νὰ ἐγκατασταθῆς εἰς τὴν χώραν ἐκείνην τῶν θαρβάρων ἀπαλλαχθεὶς, ἀπάλλαξον περιαιθρῆς εἰς τὴν ἐτέραν ὄχθην, περαιώσον καὶ τοὺς ἄλλους· παρηγορηθεὶς, παρηγόρησον ἀφικόμενος εἰς τὸν ἐντελῆ Νιρβάνα, καθοδήγησον καὶ τοὺς ἄλλους».

Οὐδ' ἐν αὐτῷ τῷ Χριστιανισμῷ ἀπαντῶσιν ἠθικώτερα ἀξιώματα, περικαλλέστερα παραδείγματα σωφροσύνης, εὐσεβείας καὶ ἀγάπης, ἢ τὰ ἐν ταῖς ἐφεξῆς δύο συναξαρίοις περιεχόμενα.

Ἐταίρα τις περιβόητος διὰ τὰ θέληγτρά της, τοῦπικλῆν Βασαδάττα, συλλαμβάνει ἔρωτα πρὸς τὸν υἱὸν ἐμποροῦ, νέον εὐσεβῆ καὶ ἀγνόν, καὶ διὰ τῆς θεραπαίνης της μεταπέμπεται αὐτόν. «Ἀδελφὴ μου, ἀπαντᾶ πρὸς αὐτὴν ὁ νέος, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σ' ἐπισκεφθῶ». Πέμπει πρὸς αὐτόν ἐκ δευτέρου τὴν ὑπρέτριαν αὐτῆς. «Ἀδελφὴ μου, ἐπαναλαμβάνει ὁ νέος, δὲν εἶναι καιρὸς νὰ σ' ἐπισκεφθῶ.» Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ἡ ἑταίρα περιπίπτει εἰς ἔγκλημα, καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ βασιλέως δεινῶς ἀκρωτηριάζεται, ὥστε τὸ εἶδος αὐτῆς καθίσταται φρικῶδες καὶ ἄμορφον οὕτω δ' ἔχουσα ἐγκαταλείπεται ἐν τινι κοιμητηρίῳ. Τῆς εὐκαιρίας ταύτης δράττεται ὁ νέος ἔμπορος ὅπως μεταβῆ εἰς ἐπίσκεψίν της. «Ἀπόλεσε, λέγει, τὴν ὑπερφάνεια, τὸν ἔρωτα καὶ τὴν εὐθυμίαν της· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ τὴν ἴδω». Ἡ ἀθλία, βλέπουσα αὐτόν, λέγει· «Ἰεὺ τοῦ κυρίου μου, ὅτε τὸ σῶμά μου ἦν γλυκὺ ὡς τὸ ἄνθος τοῦ λωτοῦ, ὅτε ἦν κεκαλλωπισμένον καὶ πλουσίως ἐνδεδυμένον, ἔσχον τὴν κακοτυχίαν νὰ μὴ σὲ ἴδω. Σήμερον, διὰ τί ἔρχεσαι ἐνταῦθα νὰ θεωρήσης σῶμα μεμολυσμένον μὲ αἷμα καὶ χόρβον; — Ἀδελφὴ μου, ἀπεκρίνατο ὁ νέος, δὲν ἦλθον προλαβόντως εἰς ἐπίσκεψίν σου προσελκυσθεὶς ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τῆς ἡδονῆς, ἀλλ' ἔρχομαι σήμερον ἵνα γνῶ τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς γυναικὸς, ἥτις εἶναι τὸ ἄθλιον ἀντικείμενον τῆς τοῦ ἀνδρὸς ἀπολαύσεως». Ἐπειτα τὴν παρηγορεῖ διὰ τῆς τοῦ νόμου διδασκαλίας· οἱ λόγοι αὐτοῦ ἐπανάγουσι τὴν ἡρεμίαν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς δυστήνου γυναικὸς, ἥτις ἀποθνῆσκει δμολογοῦσα πίστιν εἰς τὸν Βούδδαν, ἵνα παρευθὺς ἀναγεννηθῆ μεταξὺ τῶν θεῶν.

Ὅσονδήποτε συγκινητικὸν καὶ ἂν ἦ τὸ συναξαρίον τοῦτο, ἐλαττοῦται ὅμως ὡς πρὸς τὸ τοῦ Κουνάλα, τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Ἀκόα. Τοῦτο δὲ, εἴτε ἱστορικόν, εἴτε μὴ, συνάπτει βεβαίως πάντα τὰ εἶδη τοῦ κάλλους. — Ἡ μητριὰ τοῦ Κουνάλα, καθάπερ ἡ ἑταίρα τοῦ προηγουμένου συναξαρίου, ἐμμανῶς ἐράται τοῦ νέου τούτου ἡγεμονόπαιδος· καὶ ἡ ἐξ Ἰνδίας αὐτῆ Φαίδρα ἐκφαίνει τὸ πάθος της διὰ τοῦ φλογερωτέρου τρόπου, ὃν ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Ῥακίνας δὲν ὑπῆρέθησαν.

«Εἰς τὴν θέαν τοῦ χαριστάτου προσώπου σου, τοῦ ὠραίου σώματος καὶ τῶν γοητευτικῶν ὀφθαλμῶν σου, ὅλη καταφλέγομαι, ὡς τὸ ἀπέξηραμμένον ἄχυρον, ὅπερ καταναλίσκει ἡ πυρκαϊὰ τοῦ δάσους». Ὁ Κουνάλας, ὡς ἄλλος Ἰππόλυτος, ἀπαντῶν πρὸς αὐτὴν ἐκφέρει τοὺς ὠραίους τούτους καὶ γενναίους λόγους· «Μὴ λέγε ταῦτα ἐνώπιον υἱοῦ, διότι σὺ εἶσαι πρὸς ἐμὲ μήτηρ· παραίτησον τὸ παράφορον τοῦτο πάθος· ὁ ἔρως οὗτος ἄγει σε εἰς τὸν ἄδην». Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀθλία γυνὴ ἐπιμένει καὶ τὸν πιέζει, «Ὁ μῆτέρ μου, λέγει ὁ ἡγεμονόπαις, προτιμῶ τὸν θάνατον μένων ἀγνός. Δὲν ἀνέχομαι βίον ὃν οἱ ἀγαθοὶ ἄνδρες εὐρίσκουσιν ἐπιλήψιμον». Ἐν τούτοις ἡ βασίλισσα ἐπιτυγχάνει παρὰ τοῦ συζύγου της τὴν ἄδειαν ἵνα βασιλεύσῃ ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα ὠφελῆται ἐκ τῆς παρὰχώρησεως τῆς ἀδείας ταύτης ἵνα καταδικάσῃ τὸν βασιλόπαιδα Κουνάλαν εἰς τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἐξόρυξιν. Ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ δῆμιοι ἀπαρνοῦνται νὰ ἐκτελέσωσι τὴν ἀπάνθρωπον ταύτην διαταγὴν, κραυγάζοντες· «Δὲν ἔρχομεν τὸ θάβρος». Ἀλλ' ὁ βασιλόπαις, νομιζὼν ὅτι κατὰ διαταγὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐπιβάλλεται αὐτῷ ἡ θάσανος αὐτῆ, τοὺς προσκαλεῖ εἰς ὑπακοήν, καὶ δωρούμενός τι αὐτοῖς, «Ἐκτελέσατε τὸ καθῆκόν σας, λέγει, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ δωρήματος τούτου». Ἀλλ' αὐτοὶ ἐπιμένουσιν εἰς τὴν ἄρνησιν, ὥστε ἐδέησεν ἵν' ἀνατεθῆ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀπηνουῦς ταύτης καταδίκης εἰς τινὰ τῶν παρατυχόντων. Πρῶτον ἐξορύσσεται ὁ ἔτερος τῶν ὀφθαλμῶν· ὁ ἡγεμονόπαις ζητεῖ νὰ τῷ δοθῆ, καὶ λαμβάνων αὐτόν εἰς τὰς χεῖρας, «διὰ τί λοιπόν, λέγει αὐτῷ, δὲν βλέπεις πλέον τὰ σχήματα ὡς ἀρτίως τὰ ἐβλεπες, παχυλὲ θολῆ ἐκ σαρκός; Πόσον ἐξαπατῶνται οἱ ἄφρονες οἷτινες εἰς σὲ προσηλοῦνται, λέγοντες, εἶναι τὸ ἐγὼ μου!» Ὅτε δὲ ἀμφότεροι οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξωρῶχθησαν, ὁ Κουνάλας ἀναβοᾷ· «Ὁ σάρκινος ὀφθαλμὸς μοὶ ἀφῆρέθη, ἀλλ' ἀπέκτησα τοὺς τελείους ὀφθαλμοὺς τῆς σοφίας. Ἐάν ἐγενόμην ἐκπτωτός τῆς ὑπερτάτης μεγαλειότητος, ἐκτῆσάμην τὴν τοῦ νόμου κυριαρχίαν». Πληροφορηθεὶς δὲ, ὅτι οὐχὶ ὁ πατήρ, ἀλλ' ἡ μητριὰ αὐτοῦ διέταξεν ἵνα ὑποστῆ τὴν φρικώδη ταύτην καταδίκην, δὲν ἐκφέρει πρὸς αὐτὴν εἰμὴ λόγους συγχωρήσεως· «Εἴθε ἡ βασίλισσα, ἥτις ἐξασφαλίζει εἰς ἐμὲ

τοσοῦτον μέγα ὄφελος, εἶθε νὰ διατηρήσῃ ἐπὶ μῆκιστον τὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ζωὴν καὶ τὸ κράτος!»

Ἡ νέα αὐτοῦ σύζυγος, εἰδοποιηθεῖσα περὶ τῆς βασάνου του, ἐν τῇ ἀπογνώσει αὐτῆς ρίπτεται εἰς τοὺς πόδας του, αὐτὸς δὲ τὴν παρηγορεῖ «Παῦσον κλαίουσα, μὴ γίνου ὅλως ἔκδοτος εἰς τὴν θλίψιν· ἕκαστος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ συγκομίζει τὴν ἀμοιβὴν τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων». Ὁ βασιλεὺς τέλος πάντων, πληροφορηθεὶς περὶ τῆς ἐπαχθοῦς καταχρήσεως ἣν ἡ σύζυγος αὐτοῦ ἐποίησατο τῆς ἀνατεθείσης αὐτῇ βασιλικῆς ἐξουσίας, θέλει νὰ τὴν παραδώσῃ εἰς τὰ βασανιστήρια. Ὁ Κουνάλας προσπίπτει πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἐξαιτούμενος συγχώρησιν τῆς ἐνόχου. «Πρᾶξον κατὰ τοὺς κανόνας τῆς τιμῆς, καὶ μὴ ἀποκτείνῃς γυναῖκα. Δὲν εἶναι ἀμοιβὴ μεγαλύτερα τῆς ἐπακολουθούσης τὴν εὐμένειαν. Ἡ ὑπομονή, Κύριε, ἐξυμνήθη ὑπὸ τοῦ Νεγάτα. . . . Ὁ βασιλεῦ, δὲν αἰσθάνομαι παντάπασιν ὀδύνην, καὶ πρὸς τὴν οὕτω σκληρῶς προσερχθεῖσάν μοι, πρὸς τὴν ἐξορύξασαν τοὺς ὀφθαλμούς μου, ἡ καρδιά μου ἄλλο τι δὲν ὑποτρέφει εἰμὴ αἴσθημα εὐμενείας. Εἶθε δὲ ἐν ὀνόματι τῆς τῶν λόγων μου ἀληθείας οἱ ὀφθαλμοί μου νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν». Μόλις δ' ἐξήνεγκε τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἰδοὺ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀνεκτίσαντο τὴν προτέραν αὐτῶν λαμπηδόνα.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ ὥραϊον τοῦτο συναξάριον ὑπερ παρέχει ἡμῖν ἐν ἐπιτομῇ οἰονεὶ πίνακα ἀπασῶν τῶν ἀρετῶν, τῆς σωφροσύνης, τῆς εὐσεβείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς περιφρονήσεως, τῶν ἀληγηδόνων, τῆς συγχωρήσεως τῶν προσβολῶν, ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις ἀφελῆς τις καὶ ἀνεπιτήδευτος χάρις ἐπιπροστίθησι γοητεῖαν ἄφατον. Ἀπαντῶμεν εἰς τοὺς βίους τῶν ἁγίων ἀφήγησιν ταύτης ὑπερέραν;

Δυσκόλως δύναται τις νὰ ὑπερακοντίσῃ τὸν Βουδδισμόν κατὰ τὸ ἠθικὸν μεγαλεῖον. Ἀλλὰ, καθάπερ πᾶσα θρησκευτικὴ διδασκαλία ἀσχολεῖται μᾶλλον περὶ τὰ ἀίδια ἢ τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ, οὕτω καὶ ὁ Βουδδισμὸς, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν ἡμῖν νὰ συμπεράνωμεν ἐκ τῶν ἱστορικῶν ὑπομνημάτων, σχεδὸν οὐδένα λόγον ἐποίησαντο τῶν πολιτικῶν καὶ πρακτικῶν ἀρετῶν ἐφ' ὧν σφαιρίζεται ἡ τάξις τῶν ἀνθρωπίνων κοινωνιῶν διέπλασε μὲν ἁγίους, οὐδέποτε ὅμως διανοήθη νὰ διαπλάσῃ πολίτας. Καθόλου μὲν ἡ Ἀνατολή, ἰδίᾳ δὲ ἡ Ἰνδία, δὲν ἐγνώρισεν τὴν ἰδέαν τῆς Πολιτείας. Ὁ ὑπερβολικὸς ἰδανισμὸς ἀπέσπα τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τῆς πατρίδος καὶ τῶν πρὸς αὐτὴν καθηκόντων. Ἡ ζωὴ ἐθεωρεῖτο ὡς τι κακόν, οὐ τινος δέον νὰ ἀπαλλάττεται τις ὅσον ἐνεσσι τάχιον καὶ πληρέστερον. Ἡ πατρίς καὶ οἱ νόμοι αὐτῆς παρεωρῶντο ὡς οὐδενὸς λόγου ἄξιοι. Ἰνκ δὲ μεταχειρισθῶμεν χριστιανικὴν φρά-

σιν, ἡ μόνη πόλις τοῖς σοφοῖς τῶν Ἰνδῶν εἶναι ἡ οὐρανία. Παρ' οὐδὲν δὲ τίθενται τὴν ἐπίγειον πόλιν, τὴν ἐθνικὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ἐλευθερίαν, τὸ δημόσιον συμφέρον. Μόνη ἡ Κίνα ἐν τῇ Ἀνατολῇ φαίνεται ὅτι ἔσχεν ἰδέαν τινὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἀλλ' εἰς τὴν Εὐρώπην, ἰδίᾳ δὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὀφείλεται κυρίως ἡ μεγάλη τοῦ πολιτικοῦ ἔννοια.

Θ. ΚΑΡΟΥΣΟΣ.

ΤΙΕΡ ΚΑΙ ΔΥΦΩΡ

Ἐσχάτως ἀπεβίωσεν ἐν Παρισίοις λογία γαλίς, ἡ Μαρία Κόμησσα d'Agoult, γνωστὴ γενομένη εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον Δανιὴλ Στέρν.

Μεταξὺ τῶν διαφόρων συγγραφῶν ἃς ὑπὸ τὸ ψευδώνυμον τοῦτο ἐξέδωκεν, ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ παρ' αὐτῆς συγγραφείσα Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1848 διὰ τε τὰς ἐν αὐτῇ ἐκδηλουμένας συμπαθείας τῆς συγγραφέως πρὸς τὰ δόγματα τῶν κοινωνιστῶν καὶ διὰ τὰς κρίσεις αὐτῆς περὶ τοῦ χαρακτῆρος διαφόρων πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὧν μεταξὺ ὁ Τιερ καὶ ὁ Δυφῶρ, ὁ ἄρτι ἀναδειχθεὶς Πρόεδρος τοῦ νέου δημοκρατικοῦ τῆς Γαλλίας ὑπουργείου.

Καὶ περιμὲν τοῦ Τιερ, εἰς οὗ τὴν ἐπίδρασιν ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος συγγραφεὺς ἀποδίδει τὰ ψήφισμα τῆς Συντακτικῆς Συνελεύσεως τοῦ 1848, τὸ περὶ τῆς εἰς δίκην παραπομπῆς τοῦ Λουὶ Βλάγκ καὶ Κωσσιδιερ ὡς ὑποκινητῶν τῆς φοβεραῆς ἐκείνης σάσεως τοῦ Ἰουνίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους, τῆς παρὰ τοῦ Καβαϊνιακ μετὰ τοςάυτης αἱματοχυσίας καταβληθείσης, λέγει τάδε:

«Ἐκπληκτος κατ' ἀρχὰς ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ Φεβρουαρίου ὁ Κ. Τιερ ἀνέλαβε τὴν εἰς ἑαυτὸν ἄκραν ἐκείνην πεποιθήσιν καὶ τὸ τοῦ πνεύματος εὐρηματικόν, τὰ ἀποτελοῦντα τὸ μέγιστον μέρος τῆς δυναμείας του. Δὲν ὄφειλεν ἄλλως τε νὰ παλαίσῃ πολὺ πρὸς ἑαυτὸν ἵνα εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν δημοκρατικὴν τοῦ πολιτεύματος μορφήν, καθότι αὕτη δὲν προσέβαλεν ἐν αὐτῷ οὔτε ἀρχὰς οὔτε βαθέως ἐρριζωμένα αἰσθητά. Καὶ ἐκ τῆς καταγωγῆς καὶ ἐκ τῆς ἀνατροφῆς καὶ ἐκ τῶν συγγραφῶν καὶ ἐκ τῆς φιλοδοξίας αὐτοῦ ὁ Τιερ ἀπέκλινε μᾶλλον εἰς τὸ ἀγαπᾶν τὴν ἐπανάστασιν. Δὲν ἐνέκειτο εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀνθρώπου τούτου τὸ νὰ ἐρίξῃ πολὺ μετὰ τῆς ἐπαναστάσεως καὶ τὸ νὰ ζητῇ παρ' αὐτῆς αὐστηρὸν λόγον διὰ τὰς πλάνας αὐτῆς. Ὡς ἱστορικὸς τὴν εἶχεν ἐξηγήσει καὶ ἐπιδοκιμάσει μέχρι τοῦ Δαντῶνος, ὡς πολιτικὸς ἀνὴρ εἶχε καταπολεμήσει ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῆς τὴν πολιτικὴν τῶν μετριοφρόνων. Ἡ κρίσις, ἡ τὴν πολιτικὴν ταύτην ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ ἀντιπάλου αὐτοῦ Γκιζῶ ἀνατρέψασα, ἐδικαίου μέ-